

**Treoirlínte maidir leis an bhFothoghchán don Seanad
Márta 2022
[Iarrthóirí]**

**Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí
Standards in Public Office Commission**

**Arna bhFoilsíú ag an gCoimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí faoi alt 4(6)(a) den Acht
Toghcháin, 1997, arna leasú**

**An Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí
6 Ardán Phort an Iarla
Baile Átha Cliath 2
D02 W773**

**Teileafón: 01 6395666
Ríomhphost: inf@sipo.ie
Suíomh Gréasáin: www.sipo.ie
Twitter: @SIPOCIreland**

Feabhra 2022

Clár Ábhar

Réamhrá.....	2
Faisnéis úsáideach faoi shíntiúis	3
Dátaí ábhartha agus teorainneacha caiteachais	3
Ceanglais maidir le himréiteach cánach.....	4
Úsáid acmhainní poiblí	4
1. Cad is síntiús ann?	5
2. Cad nach síntiús ann?	7
3. Taifead a choinneáil ar shíntiúis a fuarthas i dtaca leis na Fothoghcháin	8
4. Cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus a choinneáil ar bun	9
5. Síntiúis thoirmiscthe	10
6. Iasachtaí d'iarthóirí	13
7. Speansais arna dtabhú ag eagraíocht nó ag comhlacht (seachas páirtí polaitíochta)	14
8. An cháipéisíocht reachtúil riachtanach a chur ar fáil tar éis na bhFothoghcháin	14
9. Cionta agus pionós is infheidhme maidir le hiarthóirí ag an bhFothoghchán	17
Aguisín 1: Imeachtaí tiomsaithe airgid	18
Aguisín 2 Sainmhínithe	21
Aguisín 3 Seicliosta.....	24

Réamhrá

1. Is é an Coimisiún a d'fhoilsigh na treoirlínte seo maidir leis an bhFothoghchán don Seanad, 30 Márta 2022, faoi alt 4(6)(a) den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú (an tAcht).
2. Cuimsítéar sna treoirlínte príomhcheanglais na reachtaíochta thuasluaite maidir leis na nithe seo a leanas:
 - síntiúis pholaitíochta a nochtadh;
 - teorainneacha ar an luach a bhféadfarr glacadh leo
 - síntiúis thoirmiscthe
3. Bunaíodh an Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí (an Coimisiún) i mí na Nollag 2001 leis an Acht um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí, 2001. Is iad seo a leanas comhaltaí an Choimisiúin:
 - An Breitheamh Onórách Garrett Sheehan, Cathaoirleach an Choimisiúin um Chaighdeáin;
 - An tUas. Peter Finnegan, Cléireach Dháil Éireann;
 - An tUas. Martin Groves, Cléireach Sheanad Éireann;
 - An tUas. Seamus McCarthy, an tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste; agus
 - An tUas. Geraldine Feeney iarchomhulta de Dháil Éireann.

Tá Rúnaíocht bhuan ag an gCoimisiún atá suite ag 6 Ardán Phort an Iarla, Baile Átha Cliath 2.

Faisnéis úsáideach faoi shíntiúis

Cuntas síntiús polaitíochta	Ar shíntiús €100 a fháil, ní mór d'iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt (mura bhfuil ceann ar oscailt cheana féin).
Síntiúis airgid thirim	Is é €200 an síntiús uasta airgid thirim a bhféadfaidh iarrthóir glacadh leis ó shíntiúsóir in aon bhliain féilire.
Síntiúsóirí corporáideacha	Is é €200 an síntiús uasta a bhféadfaidh iarrthóir glacadh leis ó shíntiúsóir corporáideach in aon bhliain féilire, ach amháin i gcás go bhfuil an síntiúsóir corporáideach cláraithe ar an gClár de Shíntiúsóirí Corporáideacha arna choimeád ar bun ag an gCoimisiún agus go bhfuil ráiteas ceadaithe arna dhéanamh ag an síntiúsóir corporáideach ag gabháil leis an síntiús. Ní mór do pháirtí polaitíochta ar mian leis síntiús a thabhairt chun críocha polaitiúla os cionn € 200 i mbliain féilire clárú mar dheontóir corporáideach leis an gCoimisiún sula dtabharfaidh sé síntiús den sórt sin.
Síntiúsóirí aonair	<ul style="list-style-type: none"> Ní mór gach síntiús os cionn €600 a fhaigheann iarrthóir a nochtadh ar an Ráiteas Síntiús.
Teorainneacha síntiúis	<ul style="list-style-type: none"> Is é €1,000 an síntiús uasta a bhféadfaidh iarrthóir glacadh leis ó dhuine aonair nó ó shíntiúsóir corporáideach cláraithe in aon bhliain ar leith.
Ilsíntiúis	I gcás go dtugann síntiúsóir síntiús do bheirt fhaigteoirí nó níos mó (do níos mó ná ball amháin den aon pháirtí amháin nó do bhall amháin nó níos mó den pháirtí agus don pháirtí é féin) ar mó a luach comhionnlán ná €1,500 , beidh ceangal ar an síntiúsóir foirm síntiúis a chur faoi bhráid an Choimisiúin faoi alt 24(1)(a). Beidh feidhm ag teorainneacha síntiúis fós.
Síntiúis thoirmiscthe	<ul style="list-style-type: none"> Síntiús ar bith atá os cionn na dteorainneacha atá luaite thuas Ní fhéadfar glacadh le síntiús gan ainm os cionn €100 Ní fhéadfar glacadh le síntiúis ón gcoigríoch, de luach ar bith, seachas ó shaoránach Éireannach nó ó ghnó a choimeádann oifig ar oiléán na hÉireann óna stiúrtar ceann amháin ar a laghad dá phríomhghnáiomháiochtaí.

Dátaí ábhartha

25 Bealtaine 2022	An dáta nach mór d'iarrthóirí nár éirigh leo a ráitis síntiús, a ndeimhniú síntiús airgid agus a ráitis bhaiinc a chur ar fáil don Choimisiún faoi.
An 31 Eanáir 2023	An dáta nach mór don Seanadóir (i.e. an t-iarrthóir ar éirigh leis/léi san Fhothoghchán) a t(h)uairisceán bliantúil a chur ar fáil don Choimisiún faoi, lena n-áirítear ráiteas síntiús, deimhniú síntiús airgid agus ráiteas bainc.

Ceanglais maidir le himréiteach cánach

Ceanglófar ar an t-iarrthóir ar éirigh leis/léi na nithe seo a leanas a sholáthar:

Deimhniú Imréitigh Cánach* (nó Ráiteas larratais) arna eisiúint tráth nach déanaí ná naoi mí ó cheachtar taobh de dháta an fhothoghcháin (i.e. an dáta ar a ndearbhaíonn an ceann comhairimh gur toghadh an duine),

agus

Dearbhú Reachtúil arna dhéanamh tráth nach déanaí ná aon mhí amháin ó cheachtar taobh de dháta an Fhothoghcháin, á rá go héifeachtach, de réir mar is fearr is eol dó/di, go bhfuil a g(h)nóthaí cánach in ord is in eager agus nach bhfuil dada ann a bheadh ina bhac roimh Dheimhniú Imréitigh Cánach a eisiúint.

**Tabhair faoi deara: tá foirm iarratais shonrach ann nach mór a úsáid le haghaidh imréiteach cánach don Choimisiún. Déan cinnte de gur úsáideadh an fhoirm cheart chun go n-eiseodh na Coimisinéirí loncaim an t-imréiteach cuí chugat.*

Úsáid acmhainní poiblí

I gcás go n-úsáidtear maoin, seirbhísí nó áiseanna a íocatar as cistí poiblí chun críocha toghcháin, ní mór costas na húsáide sin a aisíoc leis an soláthraí lena mbaineann. [Samplaí den chineál caiteachais sin iad úsáid áiseanna arna gcistiú ag an bpobal amhail clúdaigh litreach réamhíoctha, teileafón, am foirne, etc.]

Meabhraítear do Chomhaltaí den Oireachtas gur chun a n-úsáid féin mar ionadaithe poiblí a chuirtear áiseanna a n-íocatar astu le cistí poiblí ar fáil. Níor chóir na háiseanna sin a chur ar fáil d'iarrthóirí eile chun críocha toghcháin. Dá gcuircí ar fáil iad chun na gcríoch sin, d'fhéadfadh go mbeadh iarmhaintí suntasacha ann faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus 2001.

1. Cad is síntiús ann?

1.1 De réir an tsainmhínithe san Acht [*alt 22(2)(a)*], folaíonn síntiús aon ranníocaíocht a thugann aon duine, cibé acu is ball de pháirtí polaitíochta é/í nó nach ea, d'íarrthóir i bhFothoghchán Seanaid, i measc daoine eile, chun críocha polaitíochta. Áirítéar leis ceann ar bith nó gach ceann de na nithe seo a leanas:

- síntiús airgid;
- síntiús maoine nó earraí, e.g., síntiús comhchineáil;
- úsáid a bhaint as maoin nó as earraí saor in aisce gan íocaíocht airgid ná íocaíocht chomhchineáil a fháil;
- soláthar seirbhísí saor in aisce gan íocaíocht airgid ná íocaíocht chomhchineáil a fháil;
- an difríocht idir an gnáthphraghas tráchtala agus an praghas (níos ísle) a ghearrtar ar mhaoin nó earraí a cheannach, a fháil nó a úsáid nó ar sheirbhís ar bith a sholáthar i gcás gur lú an praghas, an táille nó comaoin eile ná an gnáthphraghas tráchtala (is féidir go n-áirítéar leis sin iasacht a chuireann tríú páirtí nó institiúid airgeadais ar fáil ag téarmaí agus coinníollacha atá níos fabhraí ná iad sin a chuireann an institiúid airgeadais ar fáil do dhaoine aonair eile i ggnáthchúrsa an ghnó);
- ranníocaíocht a dhéanann duine le himeacht tiomsaithe airgid arna eagrú chun airgead a thiomsú d'íarrthóir nó páirtí polaitíochta. Is é is an síntiús ann ná an glanbhrabús a thagann as an imeacht. Meastar síntiúis a bheith faigte ar dháta an imeachta tiomsaithe airgid iarbhír (agus ní ar an dáta ar a bhfaightear iad iarbhír). Tá míniúchán mionsonraithe air sin ar fáil in Agusín 1;
- táille nó síntiús arna (h)íoc ag an duine thar a cheann féin nó thar ceann duine amháin eile ná níos mó ná duine amháin eile as ballraíocht ná ballraíocht leantach de pháirtí polaitíochta (áirítéar le táillí ballraíochta aon táillí ballraíochta/tobhaigh bhallraíochta/síntiúis bhallraíochta arna n-íoc le haon fho-aonad de chuid páirtí polaitíochta agus ba cheart cuntas a thabhairt iontu nuair atá síntiúis á gcomhiomlánú);

1.2 Is féidir le "duine" [*alt 2(1)*]:

- a bheith ina d(h)uine aonair;
- a bheith ina c(h)omhlacht corporaithe (m.sh. cuideachta phoiblí ná phríobháideach) agus in aon fhochuideachta dá chuid. I gcás go bhfaightear síntiúis ó chuideachtaí bainteacha, ba chóir don iarrthóir fiafraí de na síntiúsóirí cé acu atá ná nach bhfuil ceann amháin ná ceann eile de na cuideachtaí ina fhochuideachta de chuid an chinn eile;

- a bheith ina c(h)omhlacht neamhchorpraithe daoine, m.sh. páirtí polaitíochta, compháirtíocht, cumann cónaitheoirí, brúghrúpa.

Áirítear iad seo a leanas leis an sainmhíniú atá ar "síntiúsóir corporáideach" [alt 22(2)(aa)]:

- comhlacht corporaithe;
- comhlacht neamhchorpraithe daoine; nó
- iontaobhas a thugann síntiús. Meastar gurb é an t-aon duine amháin atá i gcomhlacht corporaithe agus aon fhochuideachta dá chuid.

- 1.3 Má thugann níos mó ná duine amháin den aon teaghlaigh amháin, nó de ghrúpa eile, síntiús don aon iarrthóir amháin nó don aon pháirtí polaitíochta amháin, lena n-áirítear cásanna ina dtugtar síntiús airgid ó chomhchuntas in institiúid airgeadais, ní mór é a bheith soiléir gur síntiús ar leithligh iad sin ó gach duine aonair lena mbaineann. Mura bhfuil, ní mór luachanna na síntiús a chomhionnlánú agus caitheamh leo mar shíntiús aonair chun na síntiús á noctadh agus chun cloí leis an teorainn uasta is infheidhme i leith síntiús a ghlacadh (féach míreanna 5.7 go 5.10 i dtaca le síntiús os cionn na teorann forordaithe).
- 1.4 Ar an dul céanna, má thugann cuideachta agus aon duine dá stiúrthóirí síntiús don aon iarrthóir amháin, ní mór é a bheith soiléir gur síntiús ar leithligh iad sin. I gcúinsí den sórt sin, d'fhéadfadh an Coimisiún um Chaighdeáin fianaise a lorg gur tháinig na síntiús ó aonáin dhlíthiúla ar leithligh. I gceachtar cás, ní mór don iarrthóir cibé fiosrúcháin is gá a dhéanamh d'fhoinn go mbeidh sé nó sí sásta leis an staid maidir leis an síntiús. Is ar an iarrthóir a bhíonn an dualgas a chinntí nach bhfaighfear síntiús thoirmiscthe.
- 1.5 Áirítear le síntiús **airgead** a thugann páirtí polaitíochta don iarrthóir. alt 22(2)(b)(vi)]. Tá síntiús ó pháirtí polaitíochta d'iarrthóir faoi réir na dtairseach céanna agus iad siúd ó dheontóirí corporáideacha eile. Toirmisc tear síntiús os cionn € 200 mura bhfuil an páirtí polaitíochta cláraithe mar dheontóir corporáideach.
- 1.6 Measfar gur síntiús a thugtar go díreach don iarrthóir é síntiús a thugtar d'iarrthóir i bhFothoghchán Seanaid trí idirghabhálaí nó trí aon duine eile atá ag gníomhú don iarrthóir, ach amháin i gcás go dtugtar an síntiús ar aghaidh don pháirtí polaitíochta dá bhfuil sé/sí ina b(h)all agus go bhfaigheann an t-iarrthóir admháil i scríbhinn ina leith sin. Sa chás sin, meastar gur síntiús don pháirtí polaitíochta é an síntiús [alt 22(2)(c)(ii)].
- 1.7 Ní mór síntiús ar luach is mó ná **€600**, nó síntiús ón duine céanna ar luach comhionnlán is mó ná sin a noctadh [alt 24(4)]. I gcás go dtugann an t-aon duine amháin níos mó ná síntiús amháin d'iarrthóir i ndáil leis an toghchán, ní mór luachanna na síntiús a chomhionnlánú agus caitheamh leo mar shíntiús aonair agus na síntiús á noctadh [alt 22(2)(d)].1.8 Is éard atá i síntiús ní síntiús chomhchineáil bharúlacha ná nuair a íocann duine/eagraíocht as obair/costais óna acmhainní féin (i.e. ní cistí páirtí iad). Meastar gur tabhartas é seo ar luach/costas barúla na hoibre/na speansais. Déanfar síntiús chomhchineáil ní síntiús bharúlacha a luacháil ag an ngnáthphraghas tráchtála a ghearrtar as ceannach, úsáid nó fáil na maoine ní na n-earraí ní as aon seirbhís a bhronntar a sholáthar.

1.9 I gcás go dtabhaíonn duine aonair nó comhlacht seachas páirtí polaitíochta, faoi mar a shainmhínítear san Acht iad, speansais thar ceann iarrthóra, agus go n-iompraíonn an duine aonair/comhlacht na speansais sin, féadfar na speansais a mheas mar shíntiús don iarrthóir.

2. Cad nach síntiús ann?

2.1 Tá an méid seo a leanas san áireamh le míreanna nach meastar gur síntiúis d'iarrthóir iad [alt 22(2)(b)]:

- seirbhís saorphoist arna soláthar ag An Post d'iarrthóirí [alt 22(2)(b)(i)];
- aon íocaíocht, seirbhís nó áis arna soláthar don iarrthóir as cistí poiblí nó suimeanna airgid arna soláthar ag institiúid de chuid na gComhphobal Eorpach nó eagraíochta idir-rialtasaí eile ina bhfuil an Stát ina pháirtí, de bhun na reachtaíochta sonraithe, de bhua an t-iarrthóir a bheith ina:
 - (h)ionadaí i bParlaimint na hEorpa;
 - c(h)omhalta de Dháil Éireann nó de Sheanad Éireann;
 - s(h)ealbhóir oifige cáilithí nó poist cháilithigh;
 - s(h)ealbhóir oifige tofa nó oifige poiblí eile; nó
 - b(h)all de chomhlacht, t(h)oscaire do chomhlacht nó (h)ionadaí i gcomhlacht arna bhunú le comhaontú nó le socrú nó faoi chomhaontú nó faoi shocrú ina bhfuil an Stát ina pháirtí [alt 22(2)(b)(ii)].

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, áfach, nach infheidhme an fhoráil sin ach amháin i gcás go bhfuil an t-iarrthóir, de bhua a p(h)oist nó a (h)oifige, i dteideal úsáid a bhaint as na seirbhísí/áiseanna a sholáthraítear as cistí poiblí. Meabhráitear do shealbhóirí oifige tofa/poiblí gurb amhlaidh, maidir leis na háiseanna a chuirtear ar fáil dóibh, e.g. clúdaigh litreach réamhíoctha, stáiseánóireacht, cóiríocht oifige, teileafóin, etc., gur chun a n-úsáid féin amháin chun críocha ionadaíochta a chuirtear ar fáil iad.

- seirbhís saor in aisce arna soláthar ag duine aonair, lena n-áirítear úsáid mhótarfheithicil, theileafón príobháideach an duine etc., i gcás nach bhfuil an tseirbhís a sholáthraítear ina cuid d'obair nó de ghnó an duine [alt 22(2)(b)(iii)(I)].

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go mbaineann an tagairt san fhoráil áirithe seo den Acht [alt 22(2)(b)(iii)(I)] le duine aonair go sonrach agus le húsáid mhótarfheithicil duine aonair (mótarfheithicil amháin). Má sholáthraíonn duine aonair níos mó ná feithicil amháin, féadfar a mheas gur síntiúis agus speansais toghcháin atá sna feithicí breise. Má sholáthraítear feithicil, ar le cuideachta, comhpháirtíocht, gnó etc. í, d'iarrthóir, ní mheastar gur seirbhís saor in aisce arna soláthar ag duine aonair í. I gcúinsí den sórt sin, meastar gur síntiúis agus speansas toghcháin atá in úsáid na feithicle. Ní mór an costas tráchtala atá i gceist le feithicil cosúil léi a fhriliú ar feadh tréimhse cosúil léi a dhéanamh amach chun críocha a luach a noctadadh.

- seirbhís arna soláthar ag toghchán ag fostáí páirtí polaitíochta, lena n-áirítéar úsáid mhótarfheithicil an duine aonair, i gcás go n-íocatar luach saothair an fhostáí as acmhainní an pháirtí nó as cistí poiblí agus i gcás nach bhfuil an fostáí ag fáil aon chúitimh ná aon sochair chomhchineáil seachas a g(h)náthluach saothair (lena n-áirítéar forchúiteamh speansas) don tseirbhís sin [*alt 22(2)(b)(iii)(II)*];
- gnáthchlúdach sna meáin agus tarchur craolacháin ar raidió nó ar teilifís thar ceann an iarrthóra [*alt 22(2)(b)(iv) agus (v)*]; [Ní chlúdaítear anseo aon chostais léiriúcháin, ná costais eile, a bhaineann le craolachán dá leithéid.];
- speansais arna dtabhú nó íocaíochtaí arna ndéanamh ag páirtí polaitíochta thar ceann an iarrthóra, seachas síntiús airgid [*alt 22(2)(b)(vi)*];

3. Taifead a choinneáil ar shíntiúis a fuarthas i dtaca leis an bhFothoghchán

3.1 Ní mór do gach iarrthóir ceanglais an Acharta a chomhlíonadh maidir le síntiúis a thaifeadadh agus a nochtadh. Tá sé tábhachtach, mar sin, go gcoinníonn iarrthóirí taifead ar shíntiúis arna bhfáil i ndáil leis an bhfothoghchán chun ráiteas síntiús a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin tar éis anfhothoghcháin (féach rannán 8).

Ba chóir an méid seo a leanas ar fad a bheith ar eolas ag iarrthóirí: ainm an tsíntiúsóra, cur síos ar an síntiúsóir, saoránacht agus seoladh ríomhphoist an tsíntiúsóra, an dáta ar a bhfuarthas an síntiús, cé acu a iarradh nó nár iarradh an síntiús (agus, má iarradh, ainm agus seoladh an duine a d'iarr é) agus cé acu a eisíodh nó nár eisíodh admháil (agus, má eisíodh, dáta na hadmhála agus ainm eisitheoir na hadmhála) [*alt 24(2)(a)*].

3.2 Ní mór do gach iarrthóir a chinntí nach bhfuil síntiúis lena nglacann sé/sí toirmiscthe faoin Acht (féach rannán 5). Baineann tábhacht ar leith leis sin i gcás go bhfaightear síntiúis tríd an Idirlín. I gcás go mbeidh iarrthóir ag glacadh le síntiúis trí shuíomh Gréasáin, ní mór dó/di bheith in ann foinse an tsíntiúis a aithint i gceart agus a chinntí nach bhfuil an síntiús toirmiscthe. Tá sé tábhachtach freisin chun síntiúis a nochtadh agus chun cloí le teorainn uasta na síntiús a bhféadfar glacadh leo go mbeidh córas i bhfeidhm ag an iarrthóir lena gcomhionnlánófar na síntiúis ar fad a gheofar ón aon síntiúsóir amháin, bíodh siad faighte ar líne (le cárta creidmheasa, cárta dochair etc.) agus/nó ar bhealaí eile.

3.3 Molann an Coimisiún gur cheart d'iarrthóir, i gcás go bhfuil sé/sí ag úsáid seirbhís slua-chistithe, a chur in iúl do shíntiúsóirí nach ceadmhach glacadh le síntiúis thoirmiscthe. Is féidir go n-iarrfaidh an t-iarrthóir obair leis an tseirbhís chun bearta a chur i bhfeidhm chun tacú leis sin.

4. Cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus a choinneáil ar bun

- 4.1 I gcás go bhfaigheann iarrthóir síntiús ar mó a luach ná €100 in aon bliain féilire ar leith chun críocha polaitíochta, ní mór dó/di cuntas a oscailt agus a choinneáil ar bun in institiúid airgeadais sa Stát i.e. cuntas síntiús polaitíochta [alt 23B(1)]. **Níl comhar creidmheasa ina “institiúid airgeadais” chun críocha an Acharta** [alt 22(2)(aa)(a)].
- 4.2 Ní mór don iarrthóir aon síntiús airgid den sórt sin, cibé luach atá orthu, a fhaigheann sé/sí a thaisceadh sa chuntas sin. Ba chóir an cuntas a bheith ar leithligh ó aon chuntas pearsanta eile atá ag an iarrthóir. Ba chóir an cuntas a bheith in ainm an iarrthóra agus ba chóir don iarrthóir a bheith ina s(h)ínitheoir údaraithe don chuntas. Ní mór gach suim airgid arna dtarraingt amach as an gcuntas a úsáid chun críocha polaitíochta [alt 23B(3)(b)].
- 4.3 Má tá cuntas síntiús polaitíochta á fheidhmiú ag iarrthóir cheana féin, níor chóir dó/di cuntas ar leithligh a oscailt go sonrach don Photoghchán don Seanad. Ní mór gach síntiús airgid, cibé luach atá orthu, arna bhfáil i ndáil leis an bhfothoghchán a thaisceadh sa chuntas síntiús polaitíochta atá aige/aici cheana féin. Más mian le hiarrthóir a bhfuil cuntas síntiús polaitíochta aige/aici cheana féin “cuntas toghcháin” sonrach a oscailt, féadfaidh sé/sí airgead a aistriú ón gcuntas síntiús polaitíochta chuig an gcuntas toghcháin. D’fhéadfá a mheas gur suimeanna a úsáideadh chun críocha toghcháin iad suimeanna airgid arna n-aistriú chuig cuntas toghcháin.
- 4.4 Ba chóir a thabhairt faoi deara go mbeidh sé de cheangal leanúnach ar iarrthóir a thoghfar chuig an Seanad nó ar dhuine a ainmneofar chuige, mar chomhalta de Sheanad Éireann, a c(h)untas síntiús polaitíochta a choinneáil ar bun agus go gceanglófar air/uirthi cáipéisíocht a bhaineann leis an gcuntas a chur ar fáil don Choimisiún ar bhonn bliantúil.
- 4.5 Molann an Coimisiún gur cheart don iarrthóir taifead ar ainm agus seoladh gach síntiúsóra a fháil agus a choinneáil, nuair is féidir, fiú i gcás nach mó an síntiús ná €100, beag beann ar luach an tsíntiúis a tugadh. Cabhróidh sé sin leis an iarrthóir cloí leis an teorainn síntiúis ó shíntiúsóir amháin, rud atá cothrom le síntiúis chomhionnlána nach mó ná €1,000 in aon bliain féilire, agus cabhróidh sé freisin má bhíonn aon cheist faoi fhoinse na síntiús.

Athbhreithníonn an Coimisiún an cháiipéisíocht reachtúil a chuirtear faoina bhráid agus déanann sé fiosruithe maidir le ráitis a fhaightear i gcás go bhfuil soiléiriú ag teastáil.

5. Síntiúis thoirmiscthe

(a) Síntiúis gan ainm

5.1 Tá sé toirmiscthe glacadh le síntiús gan ainm ar luach os cionn €100 [alt 23(1)].

Is síntiús gan ainm é an síntiús i gcás nach bhfuil ainm agus seoladh an tsíntiúsóra ar eolas ag an iarrthóir. Is ar an bhfaigheoir atá an dualgas a chinntí gurb eol ainm agus seoladh an tsíntiúsóra. Má fhaigheann iarrthóir síntiús gan ainm atá toirmiscthe, ní mór don iarrthóir é sin a fhogaírt don Choimisiún laistigh de cheithre lá dhéag ón síntiús sin a fháil. Ní mór don iarrthóir an síntiús, nó a luach, a chur ar ais chuig an gCoimisiún freisin [alt 23(2)].

(b) Síntiúis airgid thirim os cionn €200

5.2 Tá sé toirmiscthe glacadh le síntiús airgid thirim ar luach os cionn €200 [alt 23A(1)(c)(iii)].

5.3 Má fhaigtear síntiús airgid atá os cionn na suime sin, ní mór d'fhaigheoir an tsíntiús, laistigh de 14 lá ón síntiús a fháil, an síntiús (nó an chuid de atá os cionn na teorann) a thabhairt ar ais don síntiúsóir agus taifead scríofa a choinneáil air sin chun é a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin, más gá;

nó,

ní mór don fhaigheoir, laistigh de ceithre lá dhéag ón síntiús a fháil, fógra a thabhairt don Choimisiún um Chaighdeáin faoin síntiús agus an síntiús (nó an tsuim atá os cionn na teorann) a chur ar ais chuig an gCoimisiún um Chaighdeáin [alt 23A(5)].

(c) Síntiúis os cionn €200 ó shíntiúsóir corparáideach neamhchláraithe

5.4 Tá sé toirmiscthe glacadh le síntiús ar mó a luach ná €200 ó shíntiúsóir corparáideach [alt 23AA(1)(c)], ach amháin i gcás

- go bhfuil an síntiúsóir corparáideach cláraithe ar an gClár de Shíntiúsóirí Corparáideacha arna choimeád ar bun ag an gCoimisiún [alt 23AA(1)(i)] **agus**
- go ndéantar ráiteas thar ceann an tsíntiúsóra chorparáidigh (agus é á thabhairt in éineacht leis an síntiús don deontaí) ina ndeimhnítar gur cheadaigh an síntiúsóir corparáideach an síntiús [alt 23AA(1)(ii)].

Ní mór dearbhú reachtúil a bheith ag gabháil leis an ráiteas gur ceart i ngach ponc ábhartha atá an ráiteas de réir mar is fearr is eol don duine lena mbaineann agus mar a chreideann sé agus go ndearna an duine gach beart réasúnach chun a bheith sásta maidir le cruinneas an ráitis [alt 23AA(2)].

Ba chóir a thabhairt faoi deara nach mór do pháirtí polaitíochta ar mian leis síntiús a thabhairt chun críocha polaitiúla os cionn €200 i mbliain féilire clárú mar dheontóir corparáideach leis an gCoimisiún sula ndéanann sé síntiús den sórt sin. Ní eisiatar páirtithe polaitíochta ó na ceanglais chun clárú leis an gCoimisiún mar dheontóir corparáideach.

- 5.5 Má fhaightear síntiús ó shíntiúsóir corparáideach neamhchláraithe, ní mór d'fhaughteoir an tsíntiúis, laistigh de 14 lá ón síntiús a fháil, an síntiús, nó an tsuim atá os cionn na teorann más síntiús airgid é, a thabhairt ar ais don síntiúsóir agus taifead scríofa a choinneáil air sin chun é a chur ar fáil don Choimisiún , más gá;

nó,

ní mór don fhaughteoir, laistigh de ceithre lá dhéag ón síntiús a fháil, fógra a thabhairt don Choimisiún faoin síntiús agus an síntiús, nó an tsuim atá os cionn na teorann más síntiús airgid é, a chur ar ais chuig an gCoimisiún [alt 23AA(6)].

(d) Síntiús ó áiteanna lasmuigh d'Éirinn

- 5.6 Ní ceadmhach d'iarrthóir glacadh le síntiús, cibé luach atá air, arna thabhairt ag duine (seachas saoránach Éireannach) ar a bhfuil cónaí lasmuigh d'oileán na hÉireann nó síntiús arna thabhairt ag comhlacht corporaithe nó neamhchorpраithe daoine nach bhfuil oifig ar oileán na hÉireann acu óna stiúrtar ceann amháin nó níos mó dá phríomhghníomhaíochtaí [alt 23A(2)].

Is ar fhaughteoir an tsíntiúis atá an dualgas é/í féin a shásamh go bhfuil an síntiús inghlactha.

- 5.7 Ní mór don iarrthóir síntiús toirmiscthe ó áit lasmuigh d'Éirinn a fhógaírt don Choimisiún um Chaighdeáin agus é a chur ar ais chuige laistigh de 14 lá ón síntiús a fháil.

Mar mhalaírt air sin, féadfaidh an t-iarrthóir an síntiús a thabhairt ar ais don síntiúsóir [alt 23A(5)].
Má thugtar an síntiús ar ais don síntiúsóir, ní mór don iarrthóir taifead scríofa a choinneáil air sin chun é a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin, más gá.

(e) Síntiús os cionn na teorann forordaithe

- 5.8 Is é €1,000 luach uasta an tsíntiúis/na síntiús lena bhféadfaidh iarrthóir glacadh, go díreach nó trí idirghabhálaí, ó dhuine ar leith i mbliain féilire ar leith [alt 23A(1)(i)].

I gcás go dtugann duine níos mó ná síntiús amháin d'iarrthóir i mbliain ar leith, ní mór na síntiúis a chomhiomlánú ionas go gcloífeart leis an teorainn uasta [alt 23A(3)].

- 5.9 Ní bhaineann an teorainn uasta €1,000 le hoifig arna soláthar don iarrthóir ag duine nó, má sholáthraítear níos mó ná oifig amháin den sórt sin, le cibé ceann de na hoifigí a ainmníonn an t-iarrthóir i scríbhinn [alt 23A(4)].

Cé go bhféadfadhb nach mbainfeadh an teorainn uasta le síntiús oifig toghcheantair, tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach mór síntiús den sórt sin a nochtadh má théann an luach os cionn €600 [alt 24(4)].

- 5.10 Is infheidhme an teorainn uasta, áfach, i leith síntiús airgid arna bhfáil ag iarrthóir óna p(h)áirtí polaitíochta [alt 22(2)(b)(vi)].

Ní mór síntiús airgid ó aon chraobh den pháirtí (lena n-áirítear ceanncheathrú an pháirtí) a chomhiomlánú ionas go gcloífeart leis an teorainn uasta agus ní mór caitheamh leo mar shíntiús aonair ón bpáirtí [alt 22(2)(c) agus alt 22(2)(d)(ii)].

- 5.11 I gcás go mbíonn síntiús os cionn na teorann ceadaithe, ní mór don iarrthóir é sin a fhógairt don Choimisiún faoi cheann 14 lá ón síntiús sin a fháil agus an síntiús sin, nó an tsuim atá os cionn na teorann, a chur ar ais chuig an gCoimisiún [alt 23A(5)(b)].

Mar mhalaireart air sin, féadfaidh an t-iarrthóir an síntiús, nó an tsuim atá os cionn na teorann, a thabhairt ar ais don síntiúsóir agus taifead scríofa a choinneáil go ndearnadh amhlaidh chun é a chur ar fáil don Choimisiún , más gá [alt 23A(5)(a)].

(f) Síntiúis thoirmiscthe eile

- 5.12 Beidh toirmeasc ar iarrthóir glacadh le síntiús más eol dó/di, nó má tá údar aige/aici lena chreidiúint, nach bhfuil sé beartaithe ag an duine atá ag tabhairt an tsíntiúis na hoibleagáidí atá air/uirthi faoin Acht Toghcháin a chomhlíonadh.

Foráiltear le hali 24(1A) den Acht gurb amhlaidh, i gcás síntiúsóirí aonair a thugann síntiúis, lena mbaineann luach iomlán os cionn €1,500 in aon bliain féilire, do bheirt chomhaltaí nó níos mó den aon pháirtí polaitíochta amháin (nó do pháirtí polaitíochta agus do dhuine amháin nó níos mó dá chuid ball), nach mór do na síntiúsóirí féin ráiteas síntiús agus dearbhú reachtúil ina nochtar sonraí faoi na síntiúis a chur ar fáil don Choimisiún. Mura bhfuil sé ar intinn ag an síntiúsóir atá i gceist an ceanglas sin a chomhlíonadh, agus má tá iarrthóir ar an eolas faoi sin, tá toirmeasc ar an iarrthóir glacadh le síntiús ón síntiúsóir sin [alt 24A(2)].

- 5.13 Má fhaigheann iarrthóir síntiús toirmiscthe den sórt sin, ní mór don iarrthóir é sin a fhógairt don Choimisiún um Chaighdeán faoi cheann 14 lá ón síntiús sin a fháil. Ní mór don iarrthóir an síntiús, nó a luach, a chur ar ais chuig an gCoimisiún freisin [alt 24A(3)].

- 5.14 **Tá sé ina chion má loictear síntiús toirmiscthe a fhógairt don Choimisiún , síntiús den sórt sin a chur ar ais chuige nó a thabhairt ar ais don síntiúsóir, de réir mar is cuí [alt 25(1)].**

6. Lasachtaí d'iarthóirí

- 6.1 I gcás go soláthraíonn institiúid airgeadais iasacht d'iarthóir agus gurb infheidhme na gnáthrialacha a ghabhann le hiasachtaí den sórt sin, ní mheastar gur síntiús don iarrthóir í an iasacht. Mar sin féin, i gcás go soláthraíonn institiúid airgeadais iasacht d'iarthóir i gcúinsí inarb ísle an t-ús a ghearrtar ná an ráta is ísle atá ar fáil ón institiúid airgeadais, nó i gcás nach n-aisíocatar an iasacht de réir na dtéarmaí agus na coinníollacha faoinar eisíodh an iasacht nó nach n-aisíocatar ach cuid den iasacht, féadfar a mheas gur síntiús é an sochar don iarrthóir agus féadfaidh sé bheith faoi réir theorainneacha na síntiús nach mór a nochtadh agus na dteorainneacha uasta is infheidhme i leith síntiús a bhféadfar glacadh leo.
- 6.2 I gcás go dtugann duine aonair nó comhlacht, nach bhfuil ina institiúid airgeadais, iasacht d'iarthóir, ní mór é a bheith soiléir gur iasacht bona fide í an iasacht a thraigtear. B'infheidhme an méid seo a leanas maidir leis sin:
- faoi mar is amhlaidh i gcás iasachta ó institiúid airgeadais, ní mór na téarmaí agus coinníollacha is infheidhme i leith na hiasachta agus aisíocaíocht na hiasachta a bheith luaite go soiléir i scríbhinn.
 - tá ús le gearradh ar an iasacht ar ráta (cibé acu is ráta seasta nó ráta athraitheach é) lena léirítear an t-ús a ghearrann institiúidí airgeadais ar iasachtaí lena ngabhann suim agus fad den chineál céanna. I gcás gurb ísle an t-ús a ghearrtar ná an ráta is ísle atá ar fáil ó institiúid airgeadais, meastar gur síntiús don iarrthóir é an sochar a thagann de bhua na difríochta i rátaí.
 - féadfaidh an Coimisiún a éileamh go bhfeicfidh sé na téarmaí agus coinníollacha, lena n-áirítear an táille úis, is infheidhme i leith na hiasachta agus féadfaidh sé dearbhú a éileamh gur aisíocadh an iasacht de réir na dtéarmaí agus coinníollacha sin. Mura n-aisíocatar an iasacht de réir na dtéarmaí agus coinníollacha, nó mura n-aisíocatar ach cuid di, féadfar a mheas gur síntiús don iarrthóir é an sochar a ghabhann le neamh-aisíocaíocht den sórt sin. Féadfaidh an Coimisiún cruthúnas a lorg go bhfuil aisíocaíochtaí fós á ndéanamh

7. Speansais arna dtabhú ag eagraíocht nó ag comhlacht (seachas páirtí polaitíochta)

- 7.1 Faoi mar atá luaite i mír 1.10 thus, ní mheastar gur síntiús don iarrthóir iad speansais arna dtabhú ag páirtí polaitíochta cláraithe thar ceann an iarrthóra [*alt 22(2)(b)(vii)*]. Ní mheastar gur síntiús d'iarrthóir iad speansais arna dtabhú ag páirtí polaitíochta cláraithe, agus is sa chás sin amháin is amhlaidh é sin. Mura bhfuil eagraíocht cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta mar pháirtí atá eagraithe le dul san iomaíocht i dtoghchán Dála nó Eorpach, ní mheastar gur páirtí polaitíochta é chun críocha an Acharta. Maidir leis sin, mar sin, meastar gur síntiús don iarrthóir iad speansais a thabhaíonn "tríu páirtithe" le haghaidh iarrthóra agus bíonn na síntiús sin faoi réir teorainneacha maidir le suim na síntiús is gá a noctadh agus na rialacha a bhaineann le síntiús thoirmiscithe (féach mír 5 thíos). Is féidir go mbeidh oibleagáid ar thríu páirtithe freisin clárú leis an gCoimisiún .

8 An cháipéisíocht reachtúil riachtanach a chur ar fáil tar éis an Fhothoghcháin

(a) Iarrthóirí nár éirigh leo

- 8.1 Mura n-éiríonn le hiarrthóir ag an bhfothoghchán, ní mór dó/di, laistigh de 56 lá i ndiaidh lá na vótála (i.e. faoin 25 Bealtaine 2022), ráiteas síntiús agus dearbhú reachtúil a chur ar fáil don Choimisiún . Is ceanglas reachtúil é sin agus ní mór é a thabhairt ar ais sa rocht arna thabhairt ag an gCoimisiún [*alt 24(2)(a)* agus *alt 24(3)*].

Ní mór sonraí faoi gach síntiús a fuarthas i ndáil leis an bhfothoghchán agus lenar bhain luach ba mhó ná €600 a thabhairt sa ráiteas síntiús [*alt 24(4)*]. Ní mór síntiús atá tugtha ag an aon duine amháin don aon iarrthóir amháin i ndáil leis an toghchán a chomhionlánú agus déileáil leo mar shíntiús amháin [*alt 22(d)*]. Ba chóir a thabhairt faoi deara go gciallaíonn an téarma "i ndáil leis an toghchán" síntiús a fuarthas am ar bith sula ndéantar an t-ordú lena gceaptar lá na vótála [Section 24(2)(b)]. Mar sin, níl sé teoranta don bhliain inar tionóladh an toghchán.

- 8.2 Ní mór an ráiteas síntiús agus an dearbhú reachtúil a chur ar fáil cibé acu an bhfuair nó nach bhfuair an t-iarrthóir síntiús. Mura bhfuarthas aon síntiús, ní mór toradh "nialasach" a chur ar fáil don Choimisiún .
- 8.3 Más rud é go bhfuarthas síntiús airgid os cionn €100 agus gur ceanglaíodh ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt (féach mír 4), nó má bhí cuntas síntiús polaitíochta ag an iarrthóir cheana féin, ní mór ráiteas ón institiúid airgeadais ina bhfuil an cuntas (ráiteas bainc) a chur ar fáil in éineacht leis an ráiteas síntiús [*alt 23B(4)(a)*].

Má osclaíodh cuntas tua síntiús polaitíochta, ní mór a shonrú sa ráiteas bainc na hidirbhearta (i.e. taiscí agus aistarraingtí) atá déanta le linn na tréimhse dar túis an dáta ar osclaíodh an cuntas

agus dar deireadh lá na vótála ag an toghchán. Má úsáideadh cuntas síntiús polaitíochta a bhí ann cheana féin, ní mór na hidirbhearta a rinneadh ar an gcuntas ón uair a ghlac an t-iarrthóir le síntiús i dtaca leis an gcuntas nó ón 1 Eanáir 2022 i leith a shonrú sa ráiteas bainc. Ní mór deimhniú síntiús airgid a bheith in éineacht leis an ráiteas síntiús freisin, á dheimhniú gur taisceadh sa chuntas gach síntiús airgid a fuarthas tar éis an cuntas a oscailt agus gur chun críocha polaitíochta a úsáideadh gach suim a cuireadh do dhochair an chuntais [alt 23B(4)(b)]. Ní mór an deimhniú a bheith sínithe ag an iarrthóir agus ní mór dearbhú reachtúil a chur ar fáil in éineacht leis [alt 23B(6)].

8.4 Tá sé ina chion loiceadh ráiteas síntiús agus an cháipéisíocht go léir a ghabhann leis a sheoladh chuig an gCoimisiún laistigh de 56 lá ó lá na vótála [alt 25(1)(c)].

8.5 Tar éis an fhothoghcháin, déanfaidh Rúnaíocht an Choimisiúin teagmháil leis na hiarrthóirí nár éirigh leo agus cuirfidh sí na foirmeacha iomchuí ar fáil dóibh, lena n-áirítear:

- ráiteas síntiús,
- deimhniú síntiús airgid, agus
- dearbhú reachtúil.

Beidh cabhair chun na foirmeacha a chomhlánú, lena n-áirítear comhairle i ndáil le cad is síntiús ann agus cad nach síntiús ann in aon chás ar leith, ar fáil freisin ach í a iarraidh.

8.6 Fógrófar mioneasnaimh nó mionearráidí arna n-aimsíú ag an gCoimisiún ar ráiteas síntiús don iarrthóir. Má iarrtar ar an iarrthóir a ráiteas síntiús a leasú, ní mór dó/di déanamh amhlaidh faoi cheann 14 lá [alt 4(2)].

8.7 Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhereise a iarraidh ó iarrthóir i ndáil lena ráiteas síntiús. I gcás go n-iarrtar faisnéis bhereise den sórt sin, ní mór í a sholáthar i bhfoirm a chinnfidh an Coimisiún agus d'fhéadfadh gur ghá dearbhú reachtúil a bheith in éineacht leis [alt 24(6A)].

8.8 Leagfaidh an Coimisiún cóipeanna de ráitis síntiús agus de dhearbhuithe reachtúla, arna gcur ar fáil ag iarrthóirí nár éirigh leo faoi bhráid dhá Theach an Oireachtas agus cuirfear iad ar fáil ar feadh tréimhse trí bliana chun go mbeidh an pobal in ann iad a ghrinnscrúdú in oifigí an Choimisiúin [alt 24(7)(a) agus alt 73]. Cuirtear sonraí achoimre faoi na síntiús arna noctadadh san áireamh i dtuarascáil chuig an gCathaoirleach ar Dháil Éireann [alt 4(1)], leagtar iad faoi bhráid an dá Theach den Oireachtas [alt 4(5)] agus foilsítear iad ar shuíomh Gréasáin an Choimisiúin .

8.9 Coinníonn an Coimisiún deimhnithe síntiús airgid/dearbhuithe reachtúla agus ráitis ó institiúidí airgeadais agus ní chuirtear ar taispeáint go poiblí ná ní noctar ar bhealach eile iad, mura n-ordaíonn cúirt go ndéanfar amhlaidh nó más gá iad a noctadadh i dtaca le himscrúdú a bheidh á réachtáil ag an gCoimisiún [alt 23B(8)].

(b) Iarrthóirí ar éirigh leo

8.10 Má thoghtar iarrthóir ag an bhFothoghchán, ní cheanglófar air/uirthi ráiteas síntiús, dearbhú reachtúil ná deimhniú síntiús airgid a chur faoi bhráid an Choimisiúin faoi cheann 56 lá i ndiaidh lá na vótála. Ina áit sin, ceanglófar air/uirthi, mar chomhalta de Sheanad Éireann, ráiteas síntiús

bliantúil, dearbhú reachtúil agus deimhniú síntiús airgid a chur ar fáil don Choimisiún faoin 31 Eanáir an bhliain tar éis an fhothoghcháin, ag clúdach na bliana roimhe, agus gach bliain ina dhiaidh sin [*alt 24(1)(a)*]. Soláthroidh an Coimisiún foirmeacha do Sheanadóirí chun na críche sin go luath i mí Eanáir gach bliain.

- 8.11 Ní mór síntiús ar luach os cionn €600, nó ar luach comhionnlán €600 ón aon duine amháin, a fuarthas le linn na bliana féilire roimhe, a bheith ar áireamh sa ráiteas síntiús arna chur isteach ag Seanadóirí. Ní mór na hidirbhearta a rinneadh ar an gcuntas le linn na bliana féilire roimhe sin a shonrú sa ráiteas ón institiúid airgeadais. Is féidir go mbeidh cáipéisíocht tacaíochta ag teastail.

(c) Ceanglais maidir le himréiteach cánach

- 8.12 De bhun alt 21 den Acht um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí, 2001, ní mór d'iarthóirí ar éirigh leo na nithe seo a leanas a sholáthar don Choimisiún faoi cheann naoi mí ón dáta ar a bhfógraíonn an ceann comhairimh gur toghadh iad:

- Deimhniú Imréitigh Cánach (nó Ráiteas larratais) arna eisiúint tráth nach déanaí ná naoi mí ó cheachtar taobh den dáta Fothoghcháin, agus
- Dearbhú Reachtúil arna dhéanamh tráth nach déanaí ná aon mhí amháin ó cheachtar taobh den dáta Fothoghcháin, á rá go héifeachtach, de réir mar is fearr is eol dó/di, go bhfuil a g(h)nóthaí cánach in ord is in eager agus nach bhfuil dada ann a bheadh ina bhac roimh Dheimhniú Imréitigh Cánach a eisiúint.

Is é an tArd-Bhailitheoir, Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim, a eisíonn an Deimhniú Imréitigh Cánach/Ráiteas larratais. Soláthroidh an Coimisiún treoracha níos mionsonraithe tar éis an fhothoghcháin don iarrthóir ar éirigh leis/léi.

Más ann do sháruithe féideartha ar an Acht, is féidir go n-imscrúdóidh an Coimisiún an ní agus go ndréachtóidh sé tuarascáil ar thoradh an imscrúdaithe. Tugtar tuarascálacha imscrúdaithe don Choiste um Leasanna Chomhaltaí Sheanad Éireann agus leagtar iad faoi bhráid Sheanad Éireann.

9 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le hiarrthóirí ag an bhFothoghchán

- 9.1 Má fhaightear an t-iarrthóir ciontach i gcion faoin Acht, d'fhéadfadh go ndlífí, ar é/í a chiontú go hachomair, fineáil a ghearradh air/uirthi nó d'fhéadfadh go ndlífí, ar é/í a chiontú ar díotáil, fineáil nó príosúnacht a ghearradh air/uirthi.

Tá na nithe seo a leanas ina gcionta faoin Acht:

- Glacadh go feasach le síntiús toirmiscthe, rud dá dtagraítear i mír 7 thusas. I gcás ciontaithe, féadfar fineáil a ghearradh [*alt 25(2)*].
- Loiceadh gníomhú go cuí i ndáil le síntiús toirmiscthe mar atá sonraithe i mír 7.1 (síntiúis gan ainm), i mír 7.6 (síntiúis ó áiteanna lasmuigh d'Éirinn), nó i mír 7.12 (síntiúis os ciann na teorann forordaithe). I gcás ciontaithe, féadfar fineáil a ghearradh [*alt 25(1)(a & b) agus 25(2)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].
- Loiceadh ráiteas síntiús, deimhniú síntiús airgid nó ráiteas ó institiúid airgeadais a chur ar fáil don Choimisiún faoin spriocdháta reachtúil (an 25 Bealtaine 2022 d'iarrthóirí nár éirigh leo). I gcás ciontaithe, féadfar fineáil a ghearradh. Féadfar fíneálacha leanúnacha a ghearradh in aghaidh gach lae, tar éis ciontaithe, dá bhfuil an cháipéisíocht reachtúil thusas fós amuigh [*alt 25(1)(c); alt 25(2)(c) agus alt 6 agus alt 8 den Acht Fíneálacha, 2010*].
- Ráiteas síntiús, dearbhú reachtúil, deimhniú síntiús airgid nó ráiteas ó institiúid airgeadais atá bréagach nó míthreorach a chur ar fáil go feasach don Choimisiún . I gcás ciontaithe, féadfar fineáil agus/nó téarma príosúnachta chomh fada le 3 bliana a ghearradh [*alt 25(1)(d) agus alt 25(2)(b)*].

Má tá an Coimisiún den tuairim go bhféadfadh go ndearnadh cion faoi na hAchtanna Toghcháin, tarchuirfidh sé an ní chuig an nGarda Síochána.

Aguisín 1: Imeachtaí tiomsaithe airgid

Glanluach ranníocaíochta le himeacht tiomsaithe airgid a dhéanamh amach

De réir fhorálacha alt 22(2)(a)(vi) agus (vii) den Acht, cuimsítear le síntiús glanluach ranníocaíochta d'imeacht tiomsaithe airgid. Meastar gur tugadh ranníocaíocht d'imeacht tiomsaithe airgid ar an dáta ar ar reáchtáladh an t-imeacht tiomsaithe airgid (agus ní ar an dáta ar a bhfuarthas an ranníocaíochta féin).

Tagtar ar glanluach ranníocaíochta le himeacht tríd an nglanbhrabús ón imeacht a ríomh i dtosach (i.e. tríd an gcostas leis an imeacht a reáchtáil a bhaint as an tsuim iomlán a tiomsaíodh san imeacht). Déantar an glanbhrabús a chur síos do líon na ndaoine a thug ranníocaíocht don imeacht i gcomhréir leis an ranníocaíochta a thug gach duine. Tugann sé sin glanluach (síntiús) na ranníocaíochta ó gach duine leis an imeacht tiomsaithe airgid.

Ní fhéadfar glacadh le síntiús os cionn na teorann uasta incheadaithe in aghaidh an duine, i.e. €1,000.

Már shampla, má d'ioc duine €1,000 i leith na táille iontrála do dheichniúr, ba é €1,000 an oll-ranníocaíocht leis an imeacht uaidh/uaithi. Dá mba é €20 in aghaidh an duine an costas a ghabh leis an imeacht a reáchtáil, bhainfí suim €200 as a (h)oll-ranníocaíocht, rud a d'fhágfadhl glansíntiús €800. Dá ndéanfadhl an duine ranníocaíochtaí eile leis an imeacht (e.g. capaill a cheannach ar oíche rásaíochta, poll ag comórtas gailf chlasaicigh a urrú) ba ghá luach na ranníocaíochtaí sin a chur leis an nglansíntiús €800 chun glanluach comhiomlán a shíntiús/síntiús don imeacht tiomsaithe airgid a dhéanamh amach agus ba ghá a chinntí freisin nach mó é ná €1,000.

Na ceanglais reachtaíochta i ndáil le cineálacha difriúla imeachtaí tiomsaithe airgid, a fhéadfar a eagrú i gcomhthéacs toghcháin, tá siad leagtha amach sna míreanna seo a leanas.

Imeachtaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun cistí a thiomsú don pháirtí

I gcás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú don pháirtí, meastar gur síntiús don pháirtí atá i nglanluach na ranníocaíochta a thugann duine don imeacht tiomsaithe airgid. Is amhlaidh sin fiú má úsáideann an páirtí na cistí ina dhiaidh sin chun tacú le duine amháin nó níos mó d' iarrthóirí ag toghchán [alt 22(2)(a)(vii)].

Má thugtar roinnt d'fháltais an imeachta nó gach cuid de na fáltais i bhfoirm airgid d'iarrthóirí an pháirtí, meastar gur síntiús ón bpáirtí don iarrthóir/do na hiarrthóirí é. Má úsáideann an páirtí na fáltais chun íoc as speansais toghcháin arna dtabhú thar ceann an iarrthóra, ní mheastar gur síntiús ón bpáirtí don iarrthóir/do na hiarrthóirí é. Ní cheanglófar ar an bpáirtí luach iomlán fháltais an imeachta tiomsaithe airgid a noctadh i Ráiteas Síntiús. Ceanglófar ar an bpáirtí aon síntiú(i)s ó dhuine os cionn glanluach €1,500 a noctadh. Maidir leis an teorainn uasta €2,500 a bhféadfaidh páirtithe polaitíochta glacadh léi mar shíntiús ón aon duine amháin san aon bláthain amháin, tá feidhm aici sin freisin maidir le glanluach na ranníocaíochtaí le himeachtaí tiomsaithe airgid. Tá feidhm freisin ag an teorainn €200 lenar féidir glacadh mar shíntiús ó shíntiúsóirí corparáideacha neamhchláraithe. I gcás go bhfuil glanluach síntiús airgid don imeacht tiomsaithe airgid os cionn €100, ceanglófar ar aonad

cuntasáiochta an pháirtí (i.e. an chraobh nó an cheannoifig) a d'eagraigh an t-imeacht cuntas síntiús polaitíochta a oscailt, mura bhfuil ceann aige cheana féin. Mura bhfuil glanluach aon síntiúis aonair airgid don imeacht os cionn €100, ní cheanglófar ar aonad cuntasáiochta an pháirtí cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an aonad cuntasáiochta cheana féin, ní mór gach síntiús airgid, cibé luach atá air, a fhaightear i ndáil leis an imeacht a thaisceadh sa chuntas síntiús polaitiúil.

Imeachaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun cistí a thiomsú dá iarrthóir(i) ag an toghchán

I gcás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú dá iarrthóir(i) sa toghchán agus go dtugtar fáltais an imeachta ar láimh don iarrthóir/do na hiarrthóirí, meastar gur idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra/na n-iarrthóirí é an páirtí. Meastar gur síntiúis don iarrthóir/do na hiarrthóirí í an ghlan-ranníocaíocht arna tabhairt ag duine don imeacht tiomsaithe airgid. Is é an t-iarrthóir/na hiarrthóirí (i.e. ní an páirtí) atá freagrach as an síntiús agus ní mór dó/di/dóibh a chinntíú go gcomhlíonann sé/sí/siad na ceanglais reachtaíochta (atá leagtha amach i mír 3.1.4 thíos).

Más amhlaidh, áfach, go gcoinníonn an páirtí fáltais an imeachta faoina stiúir, féadfar a mheas gur don pháirtí a tugadh na síntiúis agus is é an páirtí a bheidh freagrach as a chinntíú go gcomhlíonfar ceanglais na reachtaíochta (atá leagtha amach i mír 3.1.2 thusa).

Imeachaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag iarrthóir

I gcás go n-eagraíonn iarrthóir imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú dá f(h)eachtas toghcháin, meastar gur síntiúis don iarrthóir iad ranníocaíochtaí a dhéantar leis an imeacht [alt 22(2)(a)(vi)].

Ní cheanglófar ar an iarrthóir luach iomlán fháltais an imeachta tiomsaithe airgid a noctadadh i Ráiteas Síntiús. Ceanglófar ar an iarrthóir aon síntiúis ó dhuine atá ag tabhairt ranníocaíochta don imeacht agus atá os cionn glanluach €600 a noctadadh. Maidir leis an teorainn uasta €1,000 le haghaidh síntiúis ó aon duine aonair san aon bhliain amháin, baineann sí le glanluach na ranníocaíochtaí le himeachtaí tiomsaithe airgid. Má tá glanluach aon síntiúis airgid d'imeacht tiomsaithe airgid arna eagrú ag iarrthóir os cionn €100, ceanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt, mura bhfuil ceann aige/aici cheana féin, agus an síntiús agus gach síntiús airgid ina dhiaidh a thaisceadh sa chuntas. Mura bhfuil glanluach síntiúis airgid aonair don imeacht os cionn €100, ní cheanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an iarrthóir cheana féin, ní mór gach síntiús airgid, cibé luach atá air, a fhaightear i ndáil leis an imeacht a thaisceadh sa chuntas.

Imeachaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú thar ceann iarrthóra ag duine nó grúpa nach é an t-iarrthóir de pháirtí polaitíochta é

I gcás go n-eagraíonn duine nó grúpa nach é an t-iarrthóir de pháirtí polaitíochta é imeacht tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra (e.g. "Grúpaí chairde....") agus go dtugtar fáltais an imeachta ar láimh

don iarrthóir, meastar gur idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra é an duine tiomsaithe airgid/an grúpa tiomsaithe airgid. Meastar gurb é an t-iarrthóir a fuair na síntiúis agus go bhfuil sé/sí freagrach as a chinntiú go gcomhlíonfar na ceanglais reachtaíochta (atá leagtha amach ag 3.1.4 thusa).

Más rud é nach dtugtar fáltais an imeachta ar láimh don iarrthóir agus go gcoinníonn an grúpa tiomsaithe airgid iad, baineann an méid seo a leanas le hábhar:

- má tá glanluach aon síntiúis airgid don imeacht tiomsaithe airgid os cionn €100, ceanglófar ar an duine/grúpa clárú mar "thríu páirtí" leis an gCoimisiún . Ceanglófar ar an duine/grúpa forálacha an Acharta is infheidhme i leith tríu páirtithe a chomhlíonadh, is iad sin, na forálacha maidir le cuntas síntiúis polaitíochta a oscailt agus maidir lena bheith ag glacadh le síntiúis áirithe,
- meastar gur síntiúis don iarrthóir iad gach suim airgid a thugtar don iarrthóir ina dhiaidh chomh maith le gach speansas toghcháin arna thabhú nó gach íocaíocht arna déanamh ag an ngrúpa tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra,
- má tá luach comhionnlán na síntiús ón ngrúpa tiomsaithe airgid don iarrthóir os cionn €600, ceanglófar ar an iarrthóir sonraí faoi sin a nochtadh ina Ráiteas Síntiús;
- is é €1,000 luach uasta na síntiús lenar féidir leis an iarrthóir glacadh in aon bliain ar bith ó dhuine/ghrúpa tiomsaithe airgid a mheastar a bheith ina thríu páirtí (agus ní ina idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra).

Aguisín 2 Sainmhínithe

Ciallaíonn 'cuntas' cuntas in institiúid sa Stát chun airgead arna fháil i leith síntiús a bhreacadh do shocchar agus do dhochar an chuntais [*alt 22(2)(aa)*];

ciallaíonn 'iarrthóir' duine arb amhlaidh, ar nó roimh an dáta ar a ngluaistear eascaire i ndáil le holtoghchán Dála nó le fothoghchán Dála nó ar nó roimh an dáta ar a ndéantar an t-ordú lena gceaptar lá na vótala i ndáil le Seanad Éireann nó toghchán do Pharlaimint na hEorpa, go ndearbhaíonn sé/sí nó go ndearbhaíonn duine eile go bhfuil sé/sí ina (h)iarrthóir sa toghchán lena mbaineann [*alt 22(2)(aa)*];

Áirítear iad seo a leanas leis an sainmhíniú ar '**shíntiúsóir corparáideach**':

- comhlacht corporaithe;
- comhlacht neamhchorpраithe daoine; nó
- iontaobhas

a thugann síntiús. Meastar gurb é an t-aon duine amháin atá i gcomhlacht corporaithe agus aon fhochuideachta dá chuid [*alt 22(2)(aa)*].

Ciallaíonn 'síntiús' aon ranníocaíocht a thugann aon duine, cibé acu is ball de pháirtí polaitíochta é/i nó nach ea, chun críocha polaitíochta do pháirtí polaitíochta, do chomhalta den cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríu páirtí nó iarrthóir i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach agus áirítear leis ceann ar bith nó gach ceann de na nithe seo a leanas, mar atá -

- síntiús airgid [*alt 22(2)(a)(i)*];
- síntiús maoine nó earraí [*alt 22(2)(a)(ii)*];
- an ceart a thabhairt chun aon mhaoin nó earraí a úsáid ar feadh tréimhse gan teorainn nó tréimhse shonraithe gan íocaíocht ná comaoin eile a fháil [*alt 22(2)(a)(iii)*];
- an soláthar seirbhísí gan íocaíocht ná aon chomaoin eile ina leith [*alt 22(2)(a)(iv)*];
- an difríocht idir an praghas trúchtála agus an praghas a ghearrtar as maoin nó earraí a cheannach, a fháil nó a úsáid nó as seirbhís ar bith a sholáthar i gcás gur lú an praghas, an táille nó comaoin eile ná an gnáthphraghas trúchtála [*alt 22(2)(a)(v)*];
- An céatadán den għlanbhrabús, más ann, a thagann as an imeacht agus atá curtha sios don ranníocaíocht i gcás ranníocaíochta arna tabhairt ag duine i ndáil le himeacht a eagraíodh chun críche cistí a thiomsú do pháirtí chomhalta de cheachtar Teach den

Oireachtas, d'ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó do thríú páirtí nó d'iarrthóir i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach [alt 22(2)(a)(vi)];

- an céatadán den għlanbhrabús, más ann, a thagann as an imeacht agus atá curtha sios don rannīocaíocht agus arb amhlaidh, cé nár tiomsaídoh é go sonrach chun críche tacú le duine amháin nó níos mó d'iarrthóirí an pháirtí polaitíochta i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach, go n-úsáidtear é chun na críche deireanaí sin i gcás rannīocaíochta arna tabhajt ag duine i ndáil le himeacht a egraíodh chun críche cistí a thiomsú do pháirtí polaitíochta [alt 22(2)(a)(vii)]; nó
- tálle nó síntiús arna (h)íoc ag an duine thar a cheann féin nó thar ceann duine amháin eile nó níos mó ná duine amháin eile as ballraíocht nó ballraíocht leantach de pháirtí polaitíochta [alt 22(2)(a)(viii)];

Ciallaíonn 'institiúid' [alt 22(2)(aa)]:

- a sealbhóir ceadúnais faoi alt 9 d'Acht an Bhainc Ceannais, 1971,
- b) cumann foirgníochta corporative nó a mheastar a bheith corporative faoin Acht Cumann Foirgníochta, 1989, nó comhlacht arna chorprú ar mhodh comhfureagrach faoi dhlí aon Bhallstáit eile de na Comphobail Eorpacha,
- c) banc taisce iontaobhais faoi chuimsiú chiall an Achta um Bainc Thaisce Ionntaobhais, 1989,
- d) Banc ACC cpt,
- e) An Post, nó
- f) duine arna údarú de réir Rialacháin na gComphobal Eorpach (Ceadúnú agus Maoirseacht ar Institiúid Creidmheasa), 1992, (I.R. Uimh. 395 de 1992) chun gnó a dhéanamh sa Stát;

(Tabhair faoi deara: Ní chuimsíonn an sainmhíniú thuas comhar creidmheasa.)

Is féidir le “duine” [alt 2(1)]:

- a bheith ina d(h)uine aonair;
- a bheith ina c(h)omhlacht corporative (e.g. cuideachta phoiblí nó phríobháideach) agus in aon fhochuideachta dá chuid.

I gcás go bhfaightear síntiúis ó chuideachtaí bainteacha, ba chóir don iarrthóir a fhiafraí de na síntiúsoirí cé acu atá nó nach bhfuil aon ghaol ann idir na cuideachtaí;

- a bheith ina c(h)omhlacht neamhchorpaithe daoine, e.g. páirtí polaitíochta, compháirtíochta, cumann cónaitheoirí, brúghrúpa.

Ciallaíonn 'grúpa polaitíochta' grúpa arna chruthú de réir rialacha nós imeachta Pharlaimint na hEorpa [alt 22(2)(aa)];

Ciallaíonn '**páirtí polaitíochta**' páirtí atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta de réir alt 25 den Acht Toghcháin 1992 mar pháirtí atá eagraithe le dul san iomaíocht i dtoghchán Dála nó Eorpach nó sa dá thoghchán sin [*alt 2(1)*];

Ciallaíonn '**críocha polaitíochta**' ceann ar bith de na críocha seo a leanas, eadhon [*alt 22(2)(aa)*]:

- (i) (I) leasanna páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas nó ionadaí i bParlaimint na hEorpa a chur chun cinn nó cur ina n-aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó
- (II) na beartais nó beartas ar leith de chuid páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí a chur i láthair, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó
- (III) na tuairimí de chuid páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí a chur i láthair go díreach nó go hindíreach maidir leis an mbeartas nó na beartais ar leith de chuid páirtí polaitíochta eile, grúpa polaitíochta eile, comhalta eile de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí eile i bParlaimint na hEorpa, tríú páirtí eile nó iarrthóir eile i dtoghchán nó i reifreann nó ar shlí eile, nó
- (IV) leasanna tríú páirtí a chur chun cinn nó cur ina n-aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, i dtaca le stiúradh nó bainistiú a dhéanamh ar fheachtas ar bith a dhéantar chun toradh ar leith a chur chun cinn nó a fháil maidir le beartas nó beartais nó feidhmeanna de chuid an Rialtais nó aon údaráis phoiblí;
- (ii) toghadh iarrthóra i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach a chur chun cinn nó cur ina aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó vótaí ar son nó in aghaidh iarrthóra a iarraidh nó cur i láthair a dhéanamh ar na beartais nó ar bheartas ar leith de chuid iarrthóra nó ar na barúlacha de chuid iarrthóra faoiní ar bith a bhaineann leis an toghchán nó na tuairimí de chuid iarrthóra maidir leis an mbeartas nó na beartais de chuid páirtí polaitíochta nó grúpa polaitíochta nó de chuid iarrthóra eile ag an toghchán nó ar shlí eile;
- (iii) tionchar a imirt ar shlí eile ar thoradh an toghcháin nó reifrinn nó feachtas dá dtagraítear i mír (i)-(iv) den sainmhíniú seo.

Ciallaíonn '**duine freagrach**', i ndáil le haonad cuntasaíochta, an cisteoir nó aon duine eile atá freagrach as a bheith ag déileáil le síntiuíos don aonad, nó, i ndáil le tríú páirtí, an duine nó na daoine atá freagrach as an tríú páirtí a eagrú, a bhainistiú nó as gnóthaí airgeadais an tríú páirtí [*alt 22(2)(aa)*];

Ciallaíonn '**tríú páirtí**' aon duine, seachas páirtí polaitíochta atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta faoi Chuid III den Acht Toghcháin, 1992, nó iarrthóir i dtoghchán, a ghlacann, i mbliain ar leith, le síntiuíos ar mó a luach ná €100 [*alt 22(2)(aa)*].

Aguisín 3 Seicliosta

Roimh an tréimhse toghchán agus lena linn:

- An bhfuil sé amhlaidh go bhfuair tú síntiús os cionn €100? Má tá, an bhfuil cuntas síntiús polaitíochta oscailte agat?
- An bhfuil sé amhlaidh gur sheiceáil tú na treoirlínte chun a chinntiú nach nglacann tú le síntiús thoirmiscthe?
- An bhfuil sé amhlaidh gur chuir tú bearta i bhfeidhm chun a fhíorú cé acu atá síntiús ceadaithe nó nach bhfuil?
- Más rud é go bhfuair tú síntiús toirmiscthe, an bhfuil sé amhlaidh gur thug tú eolas faoi don Choimisiún agus/nó gur thug tú an síntiús sin ar ais?

Tar éis na tréimhse toghcháin:

- An bhfuil sé amhlaidh gur sheiceáil tú cén dáta nach mór duit do thuairisceáin a chomhdú leis an gCoimisiún faoi?
 - __Mura dtoghtar thú: beidh ceangal ort ráiteas síntiús a chur ar fáil faoin 25 Bealtaine 2022
 - __Má thoghtar thú: beidh ceangal ort ráiteas síntiús don bhliain 2022 ar fad a chur isteach faoin 31 Eanáir 2023, an spriocdháta do Sheanadóirí.
- Má osclaíodh cuntas bainc, an bhfuil na ráitis ábhartha curtha ar áireamh agat?
- Agus tú ag comhlánú na bhfoirmeacha, an bhfuil sé amhlaidh gur shínigh tusa agus d'fhinné cáilithe iad sna háiteanna cuí (atá aibhsithe)?
- An bhfuil sé amhlaidh gur thug tú faoi deara gurb é an 25 Bealtaine 2022 an lá deiridh le haghaidh foirmeacha comhlánaithe agus cáipéisíocht tacaíochta a bheith faighte ag an gCoimisiún ?

Má bhíonn aon cheisteanna agat, féach na treoirlínte agus/nó déan teagmháil leis an gCoimisiún. Beimid sásta cabhrú leat.